

Programma van Eisen

Format conform KNA versie 4.1 (12-10-2023)

Locatie	Soest, Lange Herenbrink 32C		
Projectnaam	Soest-Lange Herenbrink		
Plaats binnen archeologisch proces			
X IVO – Proefsleuven (IVO-P) met eventuele doorstart naar een opgraving (DAO)			
OPSTELLER	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Auteur	M.A. Catsman KNA-archeoloog MA Busterweg 4 4153 RJ Beesd 0345-533073	17-10-2023	
controle/goedkeuring	Drs. M. Wesdorp Sr. KNA archeoloog m.wesdorp@vuhbs.nl reg.nr. 60012297	17-10-2023	
OPDRACHTGEVER	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
	Dhr. L. de Wilde lourensdewilde8@gmail.com		
Goedkeuring bevoegde overheid			
	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
X Gemeente	Gemeente Soest, Afdeling Ruimte 3760 CA Soest (035) 609 34 11		
Adviseur namens de bevoegde overheid	Drs. M.L. Verhamme Regioarcheoloog Amersfoort e.o. Gemeente Amersfoort T – 033 – 469 5487 m.verhamme@amersfoort.nl		
Kennisgeving Depothouder/eigenaar	Drs. Mirella de Jong Provinciaal Depot Bodemvondsten depot Utrecht Vlampijpstraat 87a, 3534 AR, Utrecht 030-2993658	datum	paraaf

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED	4
HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK	4
2.1 Aanleiding en motivering	4
HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK	5
HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING	6
4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context	6
4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)	7
4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)	8
4.4 Structuren en sporen	8
4.5 Anorganische artefacten	8
4.6 Organische artefacten	8
4.7 Archeozoölogische en botanische resten	8
4.8 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen	8
4.9 Gaafheid en conservering	8
HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING	9
5.1 Doelstelling	9
5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders	9
5.3 Vraagstelling	9
5.4 Onderzoeksvragen	9
HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN	11
6.1 Strategie	11
6.2 Methoden en technieken	13
6.3 Omgang kwetsbare vondsten en monsters	14
6.4 Structuren en grondsporen, scheepswrak of vliegtuig	14
6.5 Aardwetenschappelijk onderzoek	14
6.6 Anorganische artefacten	14
6.7 Organische artefacten	14
6.8 Archeozoölogische, archeobotanische en fysisch antropologische resten	15
6.9 Overige resten	15
6.10 Dateringstechnieken	15
6.11 Beperkingen	15
HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING	15
7.1 Structuren, grondsporen, vondstspredingen	15
7.2 Analyse aardwetenschappelijke gegevens	15
7.3 Anorganische artefacten	16
7.4 Organische artefacten	16
7.5 Archeozoölogische en -botanische resten	16

7.6 Beeldrapportage (objecttekeningen, foto's, kaarten e.d.)	16
HOOFDSTUK 8 (De)selectie en conservering	17
8.1 Selectie materiaal voor uitwerking	17
8.2 Selectie materiaal voor deponering en verwijdering	17
8.3 Selectie materiaal voor conservering	17
HOOFDSTUK 9 DEPONERING	18
9.1 Eisen betreffende depot	18
9.2 Te leveren product	18
HOOFDSTUK 10 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN	19
10.1 Personele randvoorwaarden	19
10.2 Overlegmomenten	20
10.3 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie	20
10.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen	21
HOOFDSTUK 11 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE	21
11.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk	21
11.2 Belangrijke wijzigingen	22
11.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk	22
11.4 Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering	22
LITERATUUR EN BIJLAGEN	22
Literatuur	22
Bijlage 1 bij het PvE: Lijst met te verwachten aantallen	23
Bijlage 2 bij het PvE: Overzicht te raadplegen specialisten/specialismen	24

HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED

Projectnaam	Soest-Lange Brinkweg
Provincie	Utrecht
Gemeente	Gemeente Soest
Plaats	Soest
Toponiem	Lange Brinkweg 32C
Kaartbladnummer	32W
x,y-coördinaten	149.447, 465.5984 (centrum)
CMA/AMK-status	n.v.t.
Archis-monumentnummer	n.v.t.
Archis-waarnemingsnummer	n.v.t.
Oppervlakte plangebied	Ca 1275 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	Ca. 350 m ²
Huidig grondgebruik	Tuin

HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK

2.1 Aanleiding en motivering

Dhr. J. de Wilde is voornemens om op het perceel met adres Lange Brinkweg 32C (fig. 2.1) nieuwbouw te realiseren, bestaande uit een woonhuis (bijlage 3). Als onderdeel van deze ontwikkeling, zal een oppervlak van circa 350 m² tot op een maximale diepte van circa 3.5 m beneden maaiveld afgegraven worden.

Het plangebied ligt op de archeologische beleidskaart van de gemeente Soest in een zone van de categorie Archeologisch waardevol verwachtingsgebied – waarde 1. Dit betekent dat bij bodemverstoringen groter dan 100 m² en dieper dan 30 cm archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Vanwege de ligging binnen een zone met een hoge archeologische verwachting is in overleg met bevoegd gezag gekozen tot het laten uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek om de aanwezigheid en aard van eventueel aanwezige archeologische resten binnen het te verstoren gebied (i.e. onderzoeksgebied) vast te stellen. Indien (behoudenswaardige) archeologische resten aangetroffen worden, kan het bevoegd gezag in overleg met de archeologisch uitvoerder besluiten tot een definitieve opgraving, waarbij deze resten ex situ behouden worden.

In dit Programma van Eisen staan de eisen en randvoorwaarden aan het voorgestelde Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P) met doorstart naar Opgraving omschreven

Fig. 2.1. Soest-Lange Brinkweg. Ligging van het plangebied in Soest. Schaal 1:10.000. (Bron: PDOK).

HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK

Binnen de historische kern van Soest zijn verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd in het verleden. Het gaat voornamelijk om kleinere onderzoeken van enkele percelen. Relevante onderzoeken worden hieronder weergegeven.

Eerder uitgevoerd onderzoek	
Uitvoerder	<i>Gemeente Amersfoort</i>
Uitvoeringsperiode	<i>2012</i>
Uitvoeringsmethode	<i>Archeologisch proefsleuvenonderzoek</i>
Rapportage	<i>Wijker, M.K., 2014: Archeologisch onderzoek Kerkpad Zuidzijde 5 Soest, Amersfoort (CAR rapport 27).</i>
Vondsten/monsters/documentatie	<i>Archeologisch Depot van de Provincie Utrecht</i>
Uitvoerder	<i>RAAP Archeologisch Adviesbureau</i>
Uitvoeringsperiode	<i>2010</i>
Uitvoeringsmethode	<i>Archeologisch booronderzoek</i>

Rapportage	<i>Laan, E. van der, 2010: Plangebied Kerkpad ZZ naast 76 te Soest, gemeente Soest, 's Hertogenbosch (RAAP notitie 3428)</i>
Vondsten/monsters/documentatie	-
Uitvoerder	<i>MUG Ingenieursbureau b.v.</i>
Uitvoeringsperiode	<i>2011</i>
Uitvoeringsmethode	<i>Archeologisch proefsleuvenonderzoek</i>
Rapportage	<i>Roller, G.J., 2011: Archeologisch proefsleuvenonderzoek Kerkpad Zuidzijde naast nummer 76 te Soest, gemeente Soest (UT)</i>
Vondsten/monsters/documentatie	<i>MUG Ingenieursbureau b.v.</i>
Uitvoerder	<i>Synthebra BV</i>
Uitvoeringsperiode	<i>2015</i>
Uitvoeringsmethode	<i>Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek karterend booronderzoek</i>
Rapportage	<i>Kremer, H., 2015: Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek karterend booronderzoek Kerkpad ZZ, Leusden (Synthebra Rapport S150011).</i>
Vondsten/monsters/documentatie	-

HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context

Landschap

Landschappelijk gezien ligt het plangebied op een stuwwal, de Soester Eng. Dit landschap is tot stand gekomen in het Pleistoceen toen tijdens de voorlaatste ijstijd (het Saalien) de ondergrond, bestaande uit afzettinglagen van voorlopers van de Rijn en Maas, omhoog geduwd werd door landijs. Aan de rand van deze stuwwallen ontstonden, toen het warmer werd en het landijs begon te smelten, brede trechtervormige smeltwaterdalen met smeltwaterwaaiers bestaande uit grind en zand. Tijdens het Wechselien, de laatste ijstijd die tot 10.000 jaar geleden duurde, werden door de wind dekzand afgezet en werden dekzandruggen gevormd.¹

Dit landschap was al vroeg bewoonbaar en de oudste archeologische sporen in Soest gaan terug tot in de Steentijd. Daarnaast is er bewoning bekend uit de Bronstijd en is het aannemelijk dat het gebied ook bewoond was in de IJzertijd en Romeinse tijd.

Historie

De oudste vermelding van Soest dateert uit 1028. De middeleeuwse bewoning bestond uit lintbebouwing ten noorden van de Oude Kerk en het klooster Mariënborg langs de Lange- en Korte Brinkweg en de Torenstraat/Middelwijkstraat/Steenhoffstraat. Tussen de bebouwing was een brink gelegen en rondom de lintbebouwing lagen akkers. Als gevolg van langdurige bemesting van deze akkers is in dit gebied een plaggendek ontstaan, zoals ook blijkt uit de bodemkaart. De lintbebouwing is nog te herkennen op historisch en topografisch kaartmateriaal.² Het huidige plangebied ligt binnen de historische kern van Soest. Op de kadastrale minuutplan van 1812-1832 ligt het plangebied (bij benadering)

¹ Wijker 2014, 6.

² Wijker 2014, 7.

Fig. 4.1. Soest-lange brinkweg. Ligging (bij benadering) van het plangebied, onderzoeksgebied en voorziene proefsleuf op de kadastrale minuutplan van 1812-1832. (Bron: beeldbank RCE).

op de percelen 369 en 372 (fig. 4.1.). Op perceel 369 is bebouwing zichtbaar bestaande uit een boerderij met bijgebouwen (schuren en spieker).

Archeologie

Binnen deze historische kern zijn voorafgaand aan het huidige onderzoek verschillende onderzoeken uitgevoerd die staan geregistreerd in Archis III (zie hoofdstuk 3). Het betreft zonder uitzondering archeologische bureau-, boor- en/of proefsleuvenonderzoeken. In de meeste gevallen hebben deze onderzoeken geleid tot een negatief advies voor archeologisch vervolgonderzoek omdat er geen archeologische resten zijn aangetroffen. Uitzondering hierop vormt het proefsleuvenonderzoek dat op het nabijgelegen perceel met adres Kerkpad Zuidzijde 5 (op ca. 50 m afstand van het plangebied) is uitgevoerd door het Centrum voor Archeologie in 2014. Ter plaatse zijn 53 sporen aangetroffen, waaronder 18de/19de-eeuwse muurresten, kuilen en paalkuilen en een restant van een podzolbodem.³

4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)

Binnen het plangebied zijn geen vindplaatsen bekend. Op basis van de archeologische en cultuurlandschappelijke context kunnen archeologische resten uit periode van Paleolithicum tot en met Nieuwe Tijd verwacht worden.

³ Wijker 2014, 13-21.

4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)

Binnen het plangebied zijn geen vindplaatsen bekend. De aanwezig, begrenzing en oppervlakte van (een) eventuele vindplaats(en) dient nog te worden vastgesteld.

4.4 Structuren en sporen

Voor de perioden Paleolithicum en mesolithicum kunnen archeologische resten bestaan uit tijdelijke bewoningsporen zoals (haard)kuilen en vuursteenstrooiingen.

Voor de periode Paleolithicum tot de Middeleeuwen kunnen sporen en structuren gerelateerd aan landschappelijke inrichting en/of bewoning verwacht worden. Deze kunnen bestaan uit cultuurlagen, huisstructuren, bijgebouwen zoals spiekers en losse paalkuilen, (afval)kuilen, waterputten en sloten/greppels. Voor de perioden Middeleeuwen-Nieuwe Tijd kunnen sporen en structuren gerelateerd aan de bekende historische bewoning en landschappelijke inrichting verwacht. Deze kunnen bestaan uit cultuurlagen, huisstructuren, bijgebouwen zoals spiekers en losse paalkuilen, (afval)kuilen, waterputten, sloten/greppels en wegen.

4.5 Anorganische artefacten

Vrijwel alle anorganische materiaalcategorieën kunnen worden aangetroffen. Hierbij moet gedacht worden aan: aardewerk, metaal, baksteen/dakpan, pijpen, glas, vuursteen en overig natuursteen. De meeste van deze vondsten zullen naar verwachting gefragmenteerd zijn.

4.6 Organische artefacten

Organische resten zoals hout en botmateriaal zullen door de lagere grondwaterstanden waarschijnlijk niet goed bewaard gebleven zijn. Alleen in dieper ingegraven grondsporen onder grondwatervlakte of met een zeer humeuze vulling kunnen eventueel voorwerpen van hout, been, gewei, leer en textiel worden aangetroffen. In gecalcineerde vorm (bijvoorbeeld in crematiegraven) kunnen (fragmenten van) artefacten van been en gewei behouden zijn.

4.7 Archeozoölogische en botanische resten

In grondsporen boven het grondwatervlakte kunnen verbrand bot, verkoolde zaden en houtskool worden aangetroffen. Pollen kunnen eventueel in het plaggendek, in uitzonderlijke gevallen in podzolbodems of in depressies en beekdal en venbodems bewaard zijn gebleven. In diepe ingegraven grondsporen die tot onder de grondwaterspiegel reiken kunnen ook onverbrande en onverkoolde paleo-ecologische resten verwacht worden, zoals insecten, mijten, zaden, vruchten, hout, been, hoorn en gewei. In dergelijk contexten zijn ook pollen te verwachten.

4.8 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen

Er is geen informatie beschikbaar over de archeologische stratigrafie binnen het plangebied. De diepte van archeologische vondstlagen kan dan ook niet vastgesteld worden.

4.9 Gaafheid en conservering

Er is geen informatie beschikbaar over de gaafheid en conservering van archeologische resten binnen het plangebied.

HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING

5.1 Doelstelling

Doelstelling van het proefsleuvenonderzoek is het vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische resten binnen het te verstoren gebied (i.e. onderzoeksgebied). Indien aanwezig is een tweede doel het waarderen van de omvang, aard, datering, gaafheid en conservering van deze archeologische resten conform de KNA versie 4.1 (protocol 4003 inventariserend onderzoek). Indien archeologische resten afwezig zijn binnen het plangebied dient hier ook een verklaring voor gegeven te worden (i.e. is dit het gevolg van latere verstoringen of is er sprake van de afwezigheid van menselijke activiteiten in het verleden).

Deze waardering dient het nemen van een selectiebesluit door het bevoegd gezag omtrent het uitvoeren van archeologisch vervolgonderzoek of vrijgeven van het plangebied. In de praktijk zal dit, wanneer er behoudenswaardige resten worden aangetroffen, neerkomen op ofwel behoud *in situ* ofwel behoud *ex situ*. Bij het uitblijven van archeologische resten of de aanwezigheid van niet-behoudenswaardige resten, zal vrijgave worden geadviseerd.

Indien behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn en deze niet *in situ* bewaard kunnen blijven kan in overleg met het bevoegde gezag besloten worden tot een doorstart naar een definitieve opgraving. In dat geval is het doel van het definitieve onderzoek het *ex situ* veiligstellen van de aanwezige archeologische resten conform KNA versie 4.1 (protocol 4004, opgraven). Hiermee dient het onderzoek bij te dragen aan de kennis over de geschiedenis van Soest en van het bredere cultuurhistorische landschap.

5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders

Binnen het plangebied is sprake van een zogenaamde brede verwachting, van Prehistorie tot en met Nieuwe tijd. De eventuele aanwezige archeologische resten kunnen een bijdrage leveren aan meerdere hoofdstukken in de NoaA 2.0 (Nationale onderzoeksagenda Archeologie). Het gaat hierbij specifiek om onderzoeksthema's gerelateerd aan de archeoregio van het Utrechts-Gelders zandgebied.

5.3 Vraagstelling

De vraagstelling van het proefsleuvenonderzoek betreft een inventarisatie van archeologische resten binnen het plangebied en de waardering van de omvang, aard, datering, gaafheid en conservering van deze archeologische resten.

Indien behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn en er wordt overgegaan tot een definitieve opgraving betreft de vraagstelling de aard, omvang, datering, gaafheid en conservering van de aangetroffen vindplaats(en) alsmede de cultuurhistorische context van deze vindplaats(en).

In beide gevallen kunnen de aangetroffen resten in relatie gebracht worden met de bewoningsgeschiedenis van het gebied, eerder uitgevoerde onderzoeken in de omgeving en de historische kennis van het gebied.

5.4 Onderzoeksvragen

Voor zover mogelijk dient antwoord te worden gegeven op de onderstaande vragen. Indien dit niet mogelijk is dient dit te worden toegelicht. Bij een eventuele doorstart naar een opgraving kunnen tijdens de evaluatie van het veldwerk aanvullende vragen geformuleerd worden.

Algemeen proefsleuven

- 1 Zijn er archeologische resten (archeologische stratigrafie, sporen, structuren, vondsten) aanwezig binnen het plangebied of zijn er aanwijzingen dat deze hier verwacht mogen worden? Is er sprake van een vindplaats(en)?
- 2 Indien er geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van archeologische resten of slechts beperkte archeologische resten (een klein aantal losse vondsten en/of sporen), welke verklaring is hier voor te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van: aantoonbare afwezigheid van bewoning en / of actief landgebruik, verstoring van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door werk- of weersomstandigheden?

Gaafheid en conservering van de archeologische resten (proefsleuven en eventueel DO)

- 3 In welke zones en stratigrafische lagen bevinden zich gawe en goed geconserveerde archeologische resten of waar kunnen deze verwacht worden?
- 4 Wat is de mate van de conservering en gaafheid van de aangetroffen archeologische resten.

Landschap en bodem (proefsleuven en eventueel DO)

- 5 Wat is de fysieklandschappelijke ligging van het plangebied (geologie, bodemkunde, geomorfologie, afstand tot water en reliëf)?
- 6 Wat is de paleo-ecologische context van plangebied? Zijn binnen het plangebied contexten aanwezig die voor pollenanalyse bemonsterd kunnen worden?
- 7 Welke postdepositionele processen hebben zich binnen het plangebied afgespeeld en wat is het effect hiervan geweest op eventueel aanwezige archeologische resten.

Perioden en vindplaatsen (proefsleuven en eventueel DO)

- 8 Indien er archeologische resten aanwezig zijn, kunnen er binnen het plangebied verschillende vindplaatsen onderscheiden worden. Zo ja, op welke gronden?
- 9 Wat is per archeologische vindplaats binnen het plangebied:
 - a. De ligging, omvang, en begrenzing in horizontale en verticale (i.e. diepteligging) zin.
 - b. de geologische en/of bodemkundige eenheid en fysieklandschappelijke ligging
 - c. de stratigrafie
 - d. samenstelling van de archeologische resten (grondsporen en mobilia)
 - e. de vondst- en spoordichtheid
 - f. de ouderdom, periodisering en typonchronologische classificatie
 - g. de aard/complextypen/functie
 - h. cultuurlandschappelijke context
- 10 Indien meerdere vindplaatsen aanwezig zijn, wat is hun onderlinge samenhang/relatie in ruimtelijke en chronologische zin?
- 11 Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (off-site patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen etc.?
- 12 Zijn er aanwijzingen voor agrarische en/of ambachtelijke activiteiten? Zo ja, waaruit blijken deze en hoe kunnen deze gekarakteriseerd worden in analogie van vraag 6.

- 13 Kunnen binnen het plangebied meerdere bewonings- en/of gebruiksfasen onderscheiden worden? Zo ja, in welke mate zijn deze aansluitend?
- 14 Wanneer en waarom zijn de vindplaatsen in zijn geheel verlaten of in onbruik geraakt?
- 15 Hoe verhoudt/verhouden de vindplaats(en) zich tot bekende vindplaatsen in de directe omgeving en de bewoningsgeschiedenis van Soest?

HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN

6.1 Strategie

Het onderzoek betreft een proefsleuvenonderzoek. Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek behoudenswaardige resten worden aangetroffen kan worden besloten tot een doorstart naar een opgraving van de vindplaats. Eventueel worden hiertoe extra onderzoeksvragen en/of eisen gesteld middels een oplegblad bij dit PvE.

Het proefsleuvenonderzoek zal uitgevoerd worden conform de richtlijnen van de KNA versie 4.1 (protocol 4003, inventariserend veldonderzoek). Binnen het plangebied wordt een enkele proefsleuf voorzien. Deze meet 4 x 8,75 m. Hiermee bedraagt het oppervlak van deze sleuf 35 m² en wordt een dekkingsgraad van 10% bereikt. Fig. 6.1 toont een voorstel voor de ligging van het puttenplan.

Indien nodig voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen is een extra 8 m² aan proefsleuf beschikbaar. Een besluit over de inzet van extra proefsleuven wordt genomen door de senior KNA-archeoloog in samenspraak met het bevoegd gezag.

Noodzakelijke afwijkingen aan dit puttenplan als gevolg van lokale omstandigheden worden door de senior KNA-archeoloog in het veld bepaald. Hierbij dient het puttenplan zo optimaal mogelijk te blijven met betrekking tot de dekking van het plangebied en het kunnen beantwoorden van de onderzoeksvragen. Bij grote wijzigingen worden deze eerst afgestemd met het bevoegd gezag.

Fig. 6.1. Soest-Lange Brinkweg. Onderzoeksgebied en voorgesteld puttenplan geprojecteerd op de bouwplannen (zie bijlage 3). Schaal 1:500.

In principe wordt uitgegaan van de aanleg van één archeologisch vlak bij het proefsleuvenonderzoek. Een selectie van de sporen worden gecoupeerd om tot een goede waardering van de vindplaats te komen. Voor de datering van eventuele vindplaatsen zal vooral gebruik worden gemaakt van de vondsten die tijdens de aanleg uit de lagen en sporen zijn verzameld. Wanneer tijdens de aanleg geen vondsten worden gedaan en de waardestellende coupes ook geen informatie over de datering opleveren, mogen aanvullende sporen gecoupeerd worden.

Wanneer van een spoor wordt gedacht dat het mogelijk een waterput betreft, wordt de diepte middels een boring vastgesteld. Vervolgens wordt in overleg met het bevoegd gezag bepaald in hoeverre het spoor wordt onderzocht bij een eventuele doorstart. De voorkeur gaat uit naar een volledige documentatie, daar de resten in de toekomst niet nog eens kunnen worden onderzocht. Voorwaarde hierbij is echter dat dit op een verantwoorde en veilige manier kan gebeuren. Wanneer een put bijvoorbeeld deels buiten het plangebied valt, dient te worden overlegd met het bevoegd gezag in hoeverre de put zal worden onderzocht.

Ten behoeve van fysisch geografisch onderzoek worden twee profielkolommen van ca. 1 m breed opgenomen. Bij bijzondere bodemkundige fenomenen worden profielen volledig opgenomen.

Indien behoudenswaardige archeologische resten worden aangetroffen kan in overleg met het bevoegd gezag besloten worden tot een doorstart naar een definitief onderzoek.

In dit geval zal meteen overgegaan worden tot de opgraving van het gehele te verstoren gebied (i.e. bouwvlak) van ca. 350 m² of een deel hiervan indien er sprake is van een duidelijke begrenzing van de aanwezige vindplaats(en). Hierbij zullen naar inzicht van de senior archeoloog één of meerdere werkputten aangelegd worden. Ook in dit geval wordt in principe uitgegaan van de aanleg van een enkel vlak. Indien sprake is van diepe sporen (e.g. waterput), een hoge sporendichtheid of grote verstorende sporen kunnen naar inzicht van de senior archeoloog meerdere (controle)vlakken aangelegd worden. Tijdens dit onderzoek zullen alle archeologisch waardevolle sporen en vondsten gedocumenteerd en opgegraven worden.

Indien nodig worden tijdens het definitieve onderzoek aanvullende putwandprofielen van ca. 1. m breed gezet ten behoeve van het fysisch geografisch onderzoek.

6.2 Methoden en technieken

Vlakaanleg

- Er worden bij aanvang van het werk foto's gemaakt van de algemene situatie, waaronder het terrein en de omgeving. Ten behoeve van publicatie of expositie worden ook actie- of illustratieve foto's gemaakt.
- De werkputten dienen te worden gegraven door een graafmachine met gladde bak.
- De aanleg van de werkputten en het vrijleggen van het archeologisch leesbare vlak dient begeleid te worden door een regionaal ervaren senior KNA-Archeoloog.
- Tijdens het verdiepen wordt vanaf het maaiveld systematisch gezocht met de metaaldetector door een persoon met aantoonbare ervaring op dit gebied. Relevante metaalvondsten en bijzondere, i.e. zeldzame vondsten worden driedimensionaal ingemeten.
- Bij het aantreffen van behoudenswaardige vindplaatsen wordt het bevoegd gezag direct geïnformeerd.
- Indien na het aantreffen van een behoudenswaardige vindplaats nog verdiept moet worden naar een dieper vlak, dienen eerst alle sporen volledig geadministreerd en afgewerkt te worden. Indien verdiept moet worden op plaatsen met muurwerk, dient eerst verdiept te worden op plekken waar dit wel mogelijk is. Kleine sporen worden handmatig afgewerkt. Grotere sporen worden machinaal afgewerkt tijdens het verdiepen om zo de schade aan het onderliggende vlak te beperken.

Vlakdocumentatie

- In principe wordt één vlak op spoorniveau getekend en beschreven. Bij een complexe stratigrafie of indien zich meer dan incidenteel sporen op verschillende niveaus bevinden, worden meerdere vlakken aangelegd.
- Waar nodig worden sporen met de schep opgeschaafd.
- Het vlak wordt (al dan niet digitaal) opgetekend en beschreven. Dit gebeurt met voldoende meetpunten (digitaal) om een natuurgetrouwe vorm van de sporen op kaart te garanderen (zie ook vorige punt).
- Van de vlakken worden foto's gemaakt in secties.
- Profielen en coupes worden analoog getekend op een schaal van 1:20 op millimeterpapier.
- NAP-waarden worden gemeten op alle relevante vlakken in één raai in het midden van de sleuf met intervallen van 4 meter, alsook om de 4 meter van het maaiveld

langs de lange zijde van een proefsleuf waar ook de profielen worden beschreven. Bij sleuven breder dan 6 meter worden 2 raaien in het vlak gemeten.

6.3 Omgang kwetsbare vondsten en monsters

Kwetsbare vondsten worden gelicht en behandeld volgens de betreffende subspecificatie die wordt beschreven in KNA 4.1, protocol 4004 *opgraven, specificatie OS11 Lichten, verpakken, tijdelijk opslaan en conserveren van vondsten & monsters*. Daarnaast wordt gewerkt conform de SIKB handleiding 'Eerste Hulp bij Kwetsbaar Vondstmateriaal'.

6.4 Structuren en grondsporen, scheepswrak of vliegtuig

Een selectie van de grondsporen wordt gecoupeerd teneinde tot een waardestelling van de vindplaats te kunnen komen.

6.5 Aardwetenschappelijk onderzoek

Voor de proefsleuf kan worden volstaan met de aanleg en documentatie van twee profielkolommen aan de uiteinden. Indien de bodemopbouw binnen de proefsleuf veranderingen vertoont kan besloten worden extra profielkolommen of een volledig lengteprofiel te documenteren. De kolommen worden doorgezet tot 30 cm onder het archeologische vlak.

6.6 Anorganische artefacten

Er vindt in de lagen onder de bouwvoor geen selectie in het veld plaats. Al het vondstmateriaal wordt verzameld. Uitzondering hierop zijn evident recente materialen (na 1950).

Overige anorganische artefacten worden verzameld per stratigrafische laag en per spoor. Vondsten uit sporen worden gekoppeld aan de laag waarin ze zich in het spoor bevinden.

Het vondstmateriaal wordt gelicht en behandeld volgens de betreffende subspecificatie die wordt beschreven in KNA 4.1, protocol 4004 *opgraven, specificatie OS11 Lichten, verpakken, tijdelijk opslaan en conserveren van vondsten & monsters*.

Bij het aantreffen van vuursteenconcentraties wordt in overleg met de opdrachtgever en de bevoegde overheid een nadere waardering uitgevoerd door middel van zeefonderzoek. De exacte strategie wordt tijdens het veldwerk bepaald.

Bij muurwerk en uitbraaksleuven wordt een representatieve selectie vondsten apart verzameld die hetzij boven, binnen (tussen), hetzij onder de stenen of vulling bevinden, hetzij afkomstig zijn uit de insteek. Van muurwerk wordt een baksteen en mortel meegenomen ter referentie.

6.7 Organische artefacten

Er vindt in de lagen onder de bouwvoor geen selectie in het veld plaats. Al het vondstmateriaal wordt verzameld. Organische artefacten worden verzameld per stratigrafische laag en per spoor. Vondsten uit sporen worden gekoppeld aan de laag waarin ze zich in het spoor bevinden. Het vondstmateriaal wordt gelicht en behandeld volgens de betreffende subspecificatie die wordt beschreven in KNA 4.1, protocol 4004 *opgraven, specificatie OS11 Lichten, verpakken, tijdelijk opslaan en conserveren van vondsten & monsters*.

In het geval van bijzondere vondsten moeten – na overleg met de opdrachtgever en het bevoegd gezag – specialisten op de betreffende gebieden geraadpleegd en of ingeschakeld worden bij het onderzoeken van de sporen en het bergen van de vondsten.

6.8 Archeozoölogische, archeobotanische en fysisch antropologische resten

Niet in verband liggende zoölogische resten worden verzameld op de hiervoor beschreven wijze. In verband liggende resten worden vrij gelegd, gefotografeerd en, wanneer het (bijna) complete begravingen betreft, in detail getekend.

Kansrijke sporen worden bemonsterd ten behoeve van botanische waardering, specifiek om inzicht in de conservering van botanische resten te verkrijgen, en analyse. In het evaluatierapport wordt een voorstel gedaan voor de waardering van deze monsters.

De kans dat graven worden aangetroffen is niet geheel uit te sluiten. Indien inhumatiegraven (of crematiegraven) worden aangetroffen dient de uitvoerder contact op te nemen met bevoegd gezag voor nadere afstemming.

In het geval van bijzondere vondsten moeten – na overleg met de opdrachtgever en het bevoegd gezag – specialisten op de betreffende gebieden geraadpleegd en of ingeschakeld worden bij het onderzoeken van de sporen en het bergen van de vondsten.

6.9 Overige resten

Andere resten dan reeds genoemd worden niet verwacht.

6.10 Dateringstechnieken

De datering van de vindplaats(en) geschiedt in principe aan de hand van het vondstmateriaal. Indien noodzakelijk kunnen ¹⁴C-dateringen of dendrochronologische dateringen worden ingezet.

In het geval van bijzondere vondsten moeten – na overleg met de opdrachtgever en het bevoegd gezag – specialisten op de betreffende gebieden geraadpleegd en of ingeschakeld worden bij het onderzoeken van de sporen en het bergen van de vondsten.

6.11 Beperkingen

Er zijn geen beperkingen

HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING

7.1 Structuren, grondsporen, vondstspredingen

Sporen en vondsten worden uitgewerkt tot op het niveau waarop de beantwoording van de vraagstelling omtrent de aanwezigheid, aard, omvang, datering, conservering en gaafheid en inhoudelijke kwaliteiten mogelijk en noodzakelijk is. Tevens dienen eventuele aanvullende vragen die zijn geformuleerd in het evaluatierapport naar aanleiding van de resultaten uit het veld ook te worden beantwoord.

7.2 Analyse aardewetenschappelijke gegevens

De bodemopbouw van het onderzoeksgebied wordt beschreven aan de hand van de gedocumenteerde putwandprofielen zoals ook in paragraaf 6.5 verwoord. Ter illustratie wordt tenminste één geïnterpreteerd putwandprofiel afgebeeld.

7.3 Anorganische artefacten

In principe dienen alle anorganische artefacten te worden uitgewerkt. Aan alle vondstcategorieën wordt dan ook in de uitwerking aandacht besteed.

Determinatie vindt in elk geval plaats tot op een niveau dat een zo nauwkeurig mogelijke datering mogelijk maakt, indien nodig dus tot op bakseltype, vormtype en versieringstype.

Alle voorwerpen van ijzer uit relevante contexten, waarvan de aard niet direct kan worden bepaald, worden met behulp van röntgenonderzoek gewaardeerd.

Bij vergankelijke vondsten dient in eerste instantie minimaal gezorgd te worden voor stabilisering van de staat waarin ze gevonden zijn. In het evaluatierapport zal voorafgaand aan conserveren en deponeren een voorstel ingediend worden waarin wordt aangegeven welke vondsten in aanmerking komen voor conservering voordat men kan deponeren. Dit voorstel wordt voorgelegd aan de opdrachtgever, (de adviseur van) het bevoegd gezag en de depothouder/eigenaar.

7.4 Organische artefacten

Artefacten van organisch materiaal worden gedetermineerd en beschreven in een apart hoofdstuk van het rapport. De vondsten worden hierbij uitgewerkt tot het niveau dat nodig is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. Uitwerking dient te gebeuren volgens het KNA-protocol specialistisch onderzoek.

In overleg met een ter zake deskundige specialist, het bevoegd gezag en de opdrachtgever wordt besloten hoe de vondsten behandeld zullen worden en of ze al dan niet geconserveerd dienen te worden.

7.5 Archeozoölogische en -botanische resten

Zowel menselijk als dierlijk bot komen in aanmerking voor verdere uitwerking door een ter zake kundig specialist. Deze worden zo ver mogelijk op soort gedetermineerd. Voorts worden ze geanalyseerd tot op het niveau dat nodig is om de vraagstellingen in dit PvE te beantwoorden. Uitwerking dient te gebeuren volgens het KNA-protocol specialistisch onderzoek.

In het evaluatierapport wordt een voorstel gedaan voor de waardering en eventueel analyse van de botanische monsters.

7.6 Beeldrapportage (objecttekeningen, foto's, kaarten e.d.)

In het rapport worden ten minste opgenomen:

- Een overzichtskaart met daarop de begrenzing van het plangebied.
- Een overzichtskaart met de locatie van de werkputten.
- Per vlak een overzichtskaart met de aangetroffen sporen.
- Vlaktekeningen van de werkputten waarop de grondsporen herkenbaar staan afgebeeld inclusief hun nummer.
- Profieltekeningen (wanneer relevant).
- Coupetekeningen (wanneer relevant).
- Foto's om de tekst te ondersteunen.

In het rapport wordt een duidelijke Alle-sporen-kaart opgenomen. Deze is niet opgebouwd uit ruwe veldtekeningen, maar is een bewerkte, opgeschoonde en geïnterpreteerde versie daarvan.

Relevante putwandprofielen worden op een leesbare schaal afgebeeld als ondersteuning bij de hoofdstukken over de fysische geografie en de fasering. In deze

tekening zijn spoor- en laagaanduidingen aangegeven waarnaar in de tekst verwezen wordt.

In het rapport dienen enkele sfeer- en objectfoto's te worden opgenomen.

HOOFDSTUK 8 (DE)SELECTIE EN CONSERVERING

8.1 Selectie materiaal voor uitwerking

In principe dienen alle relevante vondsten, i.e. de vondsten uit archeologische sporen of lagen, te worden uitgewerkt. In een evaluatierapport doet de archeologisch aannemer voorstellen ten aanzien van de selectie van vondstmateriaal voor de analyse. Deze selectie geschiedt conform KNA 4.1.

Bij het opstellen van het selectieadvies is het potentieel van het materieel voor de beantwoording van de vraagstellingen in dit PvE alsmede de beantwoording van de eventueel nog te formuleren vraagstellingen in het evaluatierapport leidend.

8.2 Selectie materiaal voor deponering en verwijdering

Materiaal dat om wat voor reden dan ook niet in aanmerking komt voor conservering en deponering dient te worden gedeselecteerd. Een voorstel hiertoe wordt voorzien van een argumentatie opgenomen in het evaluatierapport.

Pas na goedkeuring van de eigenaar van de vondsten, worden deze vondsten ook daadwerkelijk vernietigd.

Indien eisen van het depot contrasteren met beslissingen van de bevoegde overheid, dan wel tot niet overeengekomen meerwerk leiden voor opdrachtgever en/of uitvoerder, dient hierover direct (!) contact te worden opgenomen met de bevoegde overheid.

Per object, waarvoor geadviseerd wordt het te deselecteren, betreft de vondstdocumentatie minimaal de volgende informatie:

1. (Uniek) vondstnr.,
2. spoornr. c.q. context waarin de vondst is aangetroffen,
3. soort spoor c.q. context,
4. datering spoor c.q. context,
5. datering vondst,
6. aard van het object (determinatie),
7. conserveringstoestand (corrosie, etc.),
8. bijzonderheden (inscripties, bewerkingssporen, etc.),
9. röntgen J/N (röntgen van het object is verplicht als object van metaal is en de vondst op het oog niet te determineren is vanwege bijv. de corrosie).
10. motivering en onderbouwing voor het verwijderen uit vondstcomplex.

8.3 Selectie materiaal voor conservering

Bijzondere vondsten van metaal en organisch materiaal dienen te worden geconserveerd conform KNA 4.1 inclusief het bijbehorende wijzigingsblad 1. Kwetsbaar materiaal komt uitsluitend voor conservering in aanmerking na selectie en overleg met erkende deskundige(n), de bevoegde overheid en de opdrachtgever. In het selectievoorstel dienen alle kwetsbare vondsten te worden opgenomen met daarbij per vondst aangegeven: materiaal, vorm, datering, context, conserveringstoestand en advies. Dit selectievoorstel maakt deel uit van het evaluatierapport.

HOOFDSTUK 9 DEPONERING

9.1 Eisen betreffende depot

Na afronding van het onderzoek wordt het geheel, conform de daarvoor geldende normen en eisen (KNA-specificatie DS02 & DS03) aangeleverd via het landelijk e-loket ArcheoDepot (www.archeodepot.nl), geüpload via het E-formulier en zo overgedragen aan het Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant (PDB). Het deponeren van archeologische vondsten en onderzoeksdocumentatie vindt plaats volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, protocol 4004 *opgraven*, OS17:

"Gestandaardiseerde beschrijving van projectdocumentatie bij het deponeren van archeologisch vondsten en monsters (d.m.v. pakbon)"; De vondsten zijn minimaal beschreven conform Codetabel 1 Artefacttype. Onder protocol 4004 *opgraven* wordt onder het begrip pakbon verstaan: het document dat bij het te deponeren materiaal en/of de documentatie wordt gevoegd en op gestandaardiseerde wijze een beschrijving geeft van de inhoud van het aangeleverde. Bij de digitale aanlevering bestaat de pakbon uit een XML-bestand, conform SIKB-protocol 0102 en wordt zo tevens als digitale documentatie, conform KNA-specificatie DS05, overgedragen aan het e-Depot DANS. Na deponering is het Onderzoeksmeldingsnummer (ARCHIS) structureel gelinked met de Persistent Identifier (DANS), zodat de data digitaal altijd te traceren zijn.

Vondsten en monsters dienen - na goedkeuring van het standaardrapport door de bevoegde overheid - te worden overgedragen aan het Provinciaal Archeologisch Depot van de provincie Noord-Brabant. Dit dient uiterlijk twee jaar na afronding van de archeologische onderzoeken te geschieden op basis van de KNA versie 4.1 en van de voor dit depot gelden eisen.

De originele onderzoeksdocumentatie dient - na goedkeuring van het standaardrapport door de bevoegde overheid - analoog en/of digitaal te worden geleverd aan het Provinciaal Depot. Dit dient uiterlijk twee jaar na afronding van het veldonderzoek te geschieden op basis van de KNA versie 4.1 en op voorwaarden van dit depot (zie de eisen versie 3 d.d. 01-01-2016 op

<https://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/cultuur/erfgoed-en-monumenten/archeologie/-/media/9DD5EC5F875048AC97AD0A34FD3888D1.pdf>)

In de documentatie dient een bewijs van deponering van de digitale data aan het Elektronisch Depot voor de Nederlandse Archeologie (EDNA) te zijn opgenomen (bijvoorbeeld in de vorm van een print van de aanmelding of verwijzing naar de persistent identifier).

9.2 Te leveren product

Binnen vier weken dient een evaluatierapport te worden aangeleverd waarin voorstellen worden gedaan voor de uitwerking van het onderzoek. Dit rapport bevat tevens een (de)selectievoorstel voor de deponering. Het evaluatierapport wordt ter goedkeuring aan zowel de bevoegde overheid als de opdrachtgever gestuurd.

Na goedkeuring van dit evaluatierapport wordt begonnen met de uitwerking. Hierbij dient het commentaar van het bevoegd gezag en de opdrachtgever op het evaluatierapport in acht te worden genomen.

Een evaluatierapport kan achterwege blijven bij weinig vondsten en sporen en na overleg met het bevoegd gezag.

Het eindproduct is een standaardrapport volgens KNA 4.1, protocol 4003, opstellen standaardrapport, KNA-specificatie VS05 en VS06 en VS07. Verder voldoet het aan de bepalingen in dit PvE. De rapportage bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- samenvatting;
- inleiding;
- methoden;
- resultaten (waaronder een beschrijving van vlakken, profielen, vondstlagen, sporen en structuren en een beschrijving van vondsten);
- conclusies en aanbevelingen.

Verder worden aan de rapportage toegevoegd:

- Een kaart met de situering van het plangebied;
- een leesbare overzichtskaart van alle sporen per vlak;
- een afbeelding van ten minste een profiel met bijbehorende interpretatie;
- enkele foto's van de aangelegde vlakken;
- Objectafbeeldingen van kenmerkende en / of bijzondere vondsten.
- Een duidelijke overzichtskaart van het plangebied met daarop de vindplaatsen en de hieraan gekoppelde advieszones.

De levering omvat:

- Van het conceptrapport wordt een bewerkbaar digitaal exemplaar geleverd, inclusief bijlagen en eventueel kaartmateriaal. De opdrachtgever en het bevoegd gezag worden in de gelegenheid gesteld commentaar te leveren op de conceptrapportage;
- Het bevoegd gezag en de opdrachtgever ontvangen een digitaal exemplaar van de rapportage;
- Indien gewenst kunnen de genoemde partijen ook een analogo exemplaar ontvangen.
- Het eindrapport wordt, inclusief de metadata geüpload in DANS.

Digitale levering:

De opdrachtgevers en bevoegd gezag ontvangen tevens meta-informatie (in .shp en .dgn en Acces) inzake de opgravingsgegevens ten behoeve van het gemeentelijk GIS-systeem. Hierin staat ten minste:

- administratieve gegevens
- coördinaten (RD)
- vlak/putomtrek
- vlakhoogte
- profielgegevens

HOOFDSTUK 10 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN

10.1 Personele randvoorwaarden

Het onderzoek moet verricht worden door een BRL4000 gecertificeerd archeologisch bedrijf en dient te worden uitgevoerd door personen die voldoen aan de in de KNA

4.1/BRL 4000 gestelde bepalingen aan actoren die werkzaamheden in het veld mogen verrichten en geregistreerd zijn in het actorregister.

Het veldwerk wordt geleid door een senior KNA-archeoloog. Het veldteam bestaat verder uit voldoende personen om alle voorkomende werkzaamheden correct te kunnen uitvoeren.

De materiaalanalyses worden uitgevoerd door specialisten met aantoonbare ervaring op het gebied van materiële cultuur, botanische en archeozoologische resten uit de te verwachten perioden.

De metaaldetector wordt gehanteerd door een detectorspecialist.

Gezien de aard van de werkzaamheden is de inzet van vrijwilligers niet gewenst. Dit zou onnodige veiligheidsrisico's met zich meebrengen.

10.2 Overlegmomenten

Voor aanvang van het veldwerk vindt een (telefonisch) overleg plaats met de opdrachtgever. Tevens wordt het bevoegd gezag middels een mail verwittigd van de startdatum.

Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek behoudenswaardige archeologische resten worden aangetroffen vindt een (telefonisch) overleg plaats met de opdrachtgever en het bevoegd gezag om de vervolgstappen te bespreken. In overleg met het bevoegd gezag wordt hierbij bepaald of een doorstart plaats vindt naar een definitieve opgraving.

Wanneer de in het veld aangetroffen hoeveelheden, soorten materialen, soorten objecten en/of dateringen en conservering significant afwijken van hetgeen verwacht kon worden op basis van de beschikbare gegevens, wordt telefonisch contact opgenomen met de opdrachtgever, het bevoegd gezag en de depothouder. Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe met deze zaken om te gaan.

Indien gewenst kan na oplevering van het evaluatierapport een overleg worden gevoerd waarbij opdrachtgever, bevoegd gezag en de archeologisch aannemer betrokken zijn. Notulen worden hierbij gemaakt door de archeologisch aannemer.

10.3 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie

Kwaliteitsbewaking/toezicht

De senior KNA-archeoloog is tevens projectleider en houdt toezicht op werkzaamheden en toetst de dagrapport(en) evenals de velddocumentatie en is betrokken bij de selectie van vondstmateriaal.

De bevoegde overheid en opdrachtgever zijn bij selectie- en evaluatiemomenten betrokken zoals bij de selectie van eventueel aan te leggen additionele sleuven. De depothouder is betrokken bij selectie van vondstmateriaal.

Evaluatie

Het evaluatierapport dient binnen vier weken na het veldwerk eerst bij de opdrachtgever, daarna bij de depothouder en bevoegde overheid te worden ingediend. Indien geen of slechts beperkte resten worden aangetroffen kan in overleg worden besloten direct over te gaan tot de uitwerking en eindrapportage. Wel dient men in deze situatie, wanneer vondsten zijn verzameld tijdens het veldwerk, een deselectierapport op te stellen.

In het evaluatierapport worden de eerste bevindingen van het veldwerk samengevat en wordt een voorstel gedaan voor nadere analyse van sporen en vondsten. Als onderdeel hiervan wordt geëvalueerd in welke mate de onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden en of voor de uitwerking gewijzigde of aanvullende onderzoeksvragen gesteld moeten worden.

In het evaluatierapport wordt een voorstel gedaan welke vondsten niet bewaard (gedeponeerd) hoeven te worden. Hiermee geldt het evaluatierapport ook meteen als deselectierapport voor de eigenaar van de vondsten. Daarnaast wordt een voorstel gedaan voor de (uiteindelijke) conservering van kwetsbare objecten.

10.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen

De opdrachtgever zorgt dat de toegankelijkheid, de bereikbaarheid, de vereiste vergunningen en de betredingstoestemming zijn geregeld.

Maximaal vijf dagen voor aanvang van het veldwerk verwittigt de archeologisch aannemer het bevoegd gezag van de startdatum van het veldwerk.

Eisen van het bevoegd gezag m.b.t. veldstrategie dienen opgevolgd te worden mits ze binnen de grenzen van het PvE en het beschikbare budget vallen.

Het onderzoeksrapport dient ten minste te voldoen aan de KNA, versie 4.1.

Het rapport verschijnt in de huisstijl van de uitvoerende instantie. Het rapport verschijnt in PDF-formaat en wordt in ieder geval beschikbaar gesteld aan:

- De opdrachtgever
- De bevoegde overheid
- De provinciaal archeoloog
- De Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE)
- De lokale heemkundekring

Indien de sporen en vondsten door wateroverlast niet goed onderzocht kunnen worden, dient het werk te worden uitgesteld totdat dit wel weer mogelijk is. Dit vindt plaats in overleg met de bevoegde overheid.

Het concepteindrapport zal zo snel mogelijk worden aangeleverd eerst aan opdrachtgever, vervolgens aan het bevoegd gezag.

In het geval tijdrovend specialistisch onderzoek noodzakelijk blijkt, kunnen de hier gestelde termijnen niet realiseerbaar blijken. Hierover dient op het moment dat de mogelijkheid tot overschrijding van de gestelde termijnen duidelijk wordt, contact te worden opgenomen met de bevoegde overheid en de opdrachtgever.

HOOFDSTUK 11 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE

11.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk

Belangrijke wijzigingen tijdens het veldwerk wat betreft de strategie, methodiek en locatie van het onderzoek worden ter goedkeuring aan de bevoegde overheid en de opdrachtgever voorgelegd.

Wanneer dit significante consequenties heeft voor de aard, conservering en hoeveelheden van het vondstmateriaal wordt tevens contact opgenomen met de depothouder.

Wanneer de in het veld aangetroffen hoeveelheden, soorten materialen, soorten objecten en/of dateringen en conservering significant afwijken van het onderhavige PvE wordt telefonisch contact opgenomen met de opdrachtgever en depothouder.

Wanneer deze niet te bereiken zijn om een beslissing te nemen over het onvoorziene materiaal, beslist de verantwoordelijke senior-archeoloog van de uitvoerende instantie in overleg met de bevoegde overheid of het materiaal uit het veld wordt meegenomen.

Wanneer blijkt dat het uitwerken en/of deponeerklaar maken van deze vondsten aanvullende kosten met zich meebrengt wordt hiervan melding gemaakt in het evaluatierapport. Verdere behandeling van het materiaal vindt pas plaats nadat er een akkoord is bereikt over de uitwerking en de bijkomende kosten.

11.2 Belangrijke wijzigingen

Onderstaande belangrijke wijzigingen worden te allen tijde aantoonbaar voorgelegd aan alle betrokken partijen:

- Afwijking van de archeologische verwachting;
- Wijzigingen van de gehanteerde onderzoeksmethode
- Wijzigingen van de fysieke en/of technische omstandigheden;
- Vastleggen overleg- en evaluatiemomenten;
- Onvoorziene omstandigheden (bijvoorbeeld m.b.t., vlakken, vondsten, vondsttypen et cetera).

11.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk

Op basis van het evaluatieverslag wordt bepaald of het programma van eisen voor de uitwerking en rapportage moet worden aangepast.

11.4 Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering

Belangrijke wijzigingen van de onderzoeksopzet tijdens de uitwerkingsfase worden ter goedkeuring voorgelegd aan de bevoegde overheid en opdrachtgever. Indien meerkosten aan deze veranderingen verbonden zijn, is tevens schriftelijk goedkeuring vereist van de opdrachtgever. Wanneer dit significante consequenties heeft voor de aard, conservering en hoeveelheden van het vondstmateriaal wordt tevens contact opgenomen met de depothouder.

LITERATUUR EN BIJLAGEN

Literatuur

Wijker, M.K., 2014: *Archeologisch onderzoek Kerkpad Zuidzijde 5 Soest*, Amersfoort (CAR-rapport nr. 27, juli 2014).

BIJLAGE 1 BIJ HET PVE: LIJST MET TE VERWACHTEN AANTALLEN*(zie ook de referentietabellen PS07)*

Onderzoek	Verwachting
Omvang	Verwachte aantal m²
Vondstcategorie	Verwachte aantallen (N)
Aardewerk	40
Bouwmateriaal	5
Metaal (ferro)	2
Metaal (non-ferro)	2
Slakmateriaal	0
Vuursteen	0
Overig natuursteen	2
Glas	5
Menselijk botmateriaal onverbrand	0
Menselijk botmateriaal verbrand	0
Dierlijk botmateriaal onverbrand	5
Dierlijk botmateriaal verbrand	0
Visresten (handverzameld)	0
Schelpen	0
Hout	0
Houtskool(monsters)	0
Textiel	0
Leer	0
Submoderne materialen	0
Monstername	Verwachte aantallen (N)
Algemeen biologisch monster (ABM)	0
Algemeen zeefmonster (AZM)	2
Pollen, diatomeeën en andere microfossielen	0
Monsters voor anorganisch chemisch onderzoek	0
Monsters voor micromorfologisch onderzoek	0
Monsters voor luminescentiedatering (OSL)	0
Monsters voor koolstofdatering (¹⁴ C)	1
Vismonsters	0
DNA	0
Dendrochronologisch monster	0

**BIJLAGE 2 BIJ HET PVE: OVERZICHT TE RAADPLEGEN
SPECIALISTEN/SPECIALISMEN**

Vondstcategorie	In PvE voorschrijven "Raadplegen bij PvA"	In PvE voorschrijven "Raadplegen bij veldwerk"	In PvE voorschrijven "Raadplegen bij uitwerking"
Aardewerk	nee	nee	ja
Bouwmateriaal	nee	nee	ja
Metaal (ferro)	nee	nee	ja
Metaal (non-ferro)	nee	nee	ja
Slakmateriaal	nee	nee	ja
Vuursteen	nee	nee	ja
Overig natuursteen	nee	nee	ja
Glas	nee	nee	ja
Menselijk botmateriaal onverbrand	nee	Ja	ja
Menselijk botmateriaal verbrand	nee	Ja	ja
Dierlijk botmateriaal onverbrand	nee	nee	ja
Dierlijk botmateriaal verbrand	nee	nee	ja
Visresten	nee	nee	ja
Schelpen	nee	nee	ja
Hout	nee	nee	ja
Houtskool(monsters)	nee	nee	ja
Textiel	nee	nee	ja
Leer	nee	nee	ja
Submoderne materialen	nee	nee	nee
Monstername			
Algemeen biologisch monster (ABM)	nee	nee	ja
Algemeen zeefmonster (AZM)	nee	nee	ja
Pollen, diatomeeën en andere microfossielen	nee	nee	ja
Monsters voor anorganisch chemisch onderzoek	nee	nee	ja
Monsters voor micromorfologisch onderzoek	nee	nee	ja
Monsters voor luminescentiedatering (OSL)	nee	nee	ja
Monsters voor koolstofdatering (¹⁴ C)	nee	nee	ja
DNA	nee	nee	ja
Dendrochronologisch monster	nee	nee	ja

Bijlage 3 Bouwplannen

